

SAVEZ IZVIĐACA CRNE GORE
BIBLIOTEKA DOKUMENTA SAVEZA

PROGRAM

SAVEZA IZVIĐAČA CRNE GORE

PODGORICA NOVEMBAR 2006.g

SAVEZ IZVIĐAČA CRNE GORE

Ovaj PROGRAM usvojila je Skupština Saveza izviđača Crne Gore na sjednici održanoj u Podgorici 19.11.2006.godine.

Primjenjivanje Statuta Saveza izviđača Crne Gore i ovog Programa je preduslov da organizaciona jedinica sa teritorije Republike Crne Gore bude članica Saveza izviđača Crne Gore.

Upravni odbor Saveza donosi "Osnove za rad" za svaki uzrast djece i omladine, kao i programska uputstva, koja detaljnije razrađuju sadržaje, oblike i metode rada sa djecom i mladima.

I Definicija cilj i metode

Savez izviđača Crne Gore je dobrovoljni, nepolitični, samostalni savez izviđačkih organizacionih jedinica:

- Koji se bave vaspitanjem i neformalnim obrazovanjem djece i omladine,
- Koji se otvoren za svakog, bez obzira na njegovo porijeklo, rasu i vjeru, i
- Koji svojim djelovanjem teže postizanju ciljeva Saveza, sprovodeći načela i metode koje je zamislio utemeljivač izviđačkog pokreta Robert Baden Powell.

Cilj Saveza je okupljanje i pomaganje aktivnosti izviđačkih odreda i samostalnih četa radi razvoja punih umnih, tjelesnih društvenih i duhovnih potencijala mladih ljudi, članova tih jedinica, kao pojedinca, odgovornih građana i članova lokalnih, nacionalnih i međunarodnih zajednica.

Aktivnosti, što ih ostvaruje Savez i njegovi članovi, treba da promovišu razvoj osnovnih načela izviđačkog pokreta među mladim ljudima.

Osnovna načela izviđačkog pokreta su:

- lojalnost prema svojoj domovini, usklađeno sa težnjom za lokalnim, nacionalnim i međunarodnim mirom, razumijevanje i saradnja, učešće u razvoju društva, uz priznavanje i poštovanje dostojanstva drugog čovjeka i integriteta svijeta prirode
- privrženost duhovnim načelima i prihvatanja obaveza koje iz toga proizilaze,
- privrženost Obećanju i Zakonima poletaraca, odnosno Zavjetu i Zakonima izviđača
- odgovornost člana za razvoj samog sebe.

Cilj i načela ostvaruju se primjenom izviđačkih metoda koje su izražene:

- pravilom postepenog sticanja znanja, vještina, sposobnosti i stavova,
- primjenom Zavjeta i Zakona izviđača, ili Obećanja i Zakona poletaraca, zavisno od uzrasta,
- učenje kroz rad u malim grupama uz pomoć i pozitivan primjer starijih,
- podsticajnim programima različitih aktivnosti utemeljenih na interesima učesnika, uključujući igre, korisne vještine i služenje zajednici, boraveći uglavnom u prirodi i poštujući je.

II Aktivnosti sa djecom i mladima

Članovi Saveza, širokom ponudom aktivnosti utemeljenih na interesima i potrebama djece i omladine, povezuju izviđačka načela i izviđačke metode sa programskim sadržajem koji je posebno karakterističan za izviđače i čini ih prepoznatljivim u odnosu na druge dječije i omladinske organizacije.

Program se ostvaruje na logorovanjima, zimovanjima, sastancima, šetnjama, izletima, takmičenjima, seminarima i tečajevima, kao i drugim oblicima rada, i to kroz igru, pjesmu, praktičan rad i iskustvo, njegujući volonterski rad odraslih, kao i saradnju sa drugim izviđačkim odredima u zemlji i inostranstvu.

Djeca i mladi ostvaruju aktivnosti u organizacionim jedinicama uz pomoć i saradnju odraslih članova, roditelja, kao i državnih, društvenih, i drugih ustanova i subjekata.

Članice saveza organizuju aktivnosti s djecom i mladima, ostvarujući programske sadržaje i oblike rada primjerene njihovom uzrastu, i to:

- **za pčelice i poletarce, (do 12 godina)**
to jest za djecu osnovnoškolskog uzrasta do šestog razreda
- **za mlade planinke i mlade izviđače, (od 12 do 15 godina)**
to jest za djecu osnovnoškolskog uzrasta od šestog do završenog devetog razreda
- **za starije planinke i starije izviđače, (od 15 do 20 godina)**
to jest za članove uzrasta od završene osnovne škole do 20 godina.
- **za mlade brđane i brđanke (seniori)**
to jest omladina od 20 do 30 godina
- **za starije brđane i brđanke (veterani)**
to jest odrasli članovi stariji od 30 godina.

Zajednički naziv za sve članove Saveza je **izviđač**.

Članovi Saveza se, u skladu sa Programom Saveza, organizuju u :

- **radne jedinice:**
 - jato – za pčelice i poletarce
 - vod – za mlade i starije izviđače i planinke
 - klub – za mlade i starije brđane i brđanke (seniore i veterane)
- **osnovne jedinice:**
 - četa (pčelica i poletaraca, mlađih i starijih planinki i izviđač)
 - posada poriječana – pomoraca
- **organizacione jedinice:**
 - odred izviđača – preko 60 članova svih uzrasta od poletaraca do brđana-veterana
 - samostalna četa izviđača – preko 25 članova.

Sadržaji rada se ostvaruju postepeno, omogućavajući članovima da u svakoj kategoriji ostvaruje napredovanje u tri nivoa, a oni koji se pri tom posebno istaknu, mogu biti nagrađeni priznanjem.

Upravni odbor Saveza donosi "Osnove za rad" za svaki uzrast djece i omladine, kao programska uputstva, koja detaljnije razrađuju oblike, sadržaje i metode rada sa djecom i mladima, kao i alternativne specijalizovane programe za pomorske, porječanske organizacione jedinice.

III Obećanje, zavjet i zakoni

Djeca i omladina po dolasku u jedinicu izviđača, upoznaju se sa organizacijom jedinice, obilježjima i načinom rada u jedinici, a naročito sa Zavjetom i Zakonima za izviđače - odnosno Obećanjem i zakonima za poletarce, kao praktičan izraz izviđačkih načela.

Obećanje poletaraca glasi:

Obećavam da ću:

- voljeti i upoznavati svoju domovinu,
- da ću tragati za najvećom Istinom i Ljubavlju,
- da ću dobro učiti i biti vrijedan,
- da ću svaki dan učiniti nešto korsno i

ispunjavati Zakone poletaraca.

Zakoni poletaraca glase:

1. Poletarac je dobar drug pravedan i hrabar
2. Poletarac poštuje svoje roditelje i starije
3. Poletarac dobro uči, vrijedan je i nesebičan
4. Poletarac voli i čuva prirodu

Zavjet izviđača glasi:

„Dajem časnu riječ:

- da ću čuvati svoju Domovinu
- da prihvatam Duhovnu stvarnost i da ću tragati za njenim punim značenjem
- da ću pomagati drugima, živjeti i raditi po izviđačkim zakonima.“

Zakoni izviđača glase:

1. Izviđaču je čast da mu vjeruju.
2. Izviđač je dobar drug, vedar i društven
3. Izviđač poštuje roditelje i starije a pomaže mlađim i slabijima
4. Izviđač stalno uči i primjenjuje stečena znanja
5. Izviđač je koristan član zajednice u kojoj živi
6. Izviđač je čestit, uljudan i nesebičan
7. Izviđač je vrijedan, istrajan i cijeni rad
8. Izviđač voli prirodu, upoznaje je i čuva
9. Izviđač odgovorno izvršava zajedničke odluke
10. Izviđač cijeni i razvija duhovne i kulturne vrijednosti
11. Izviđač brine o svom zdravlju i tjelesnim sposobnostima, a kloni se štetnih navika
12. Izviđač čuva čast i ugled svoje organizacije i cijelog izviđačkog pokreta

IV Odred izviđača – Samostalna četa

Vaspitno – radne grupe rade u sastavu izviđačkog odreda ili samostalne čete.

Odred – Samostalna četa izviđača djeluje na području jednog grada, dijela grada, opštine ili pri nekoj školi, i okuplja članove svih starosnih kategorija, a koji žive, rade ili se školuju na tom području. Odred – Samostalna četa čini ”izviđačku porodicu” svih generacija, čime se ostvaruje pozitivan vaspitni ambijent i uticaj.

Odred – Samostalna četa izviđača je samostalan u ostvarivanju zadataka i planova rada Saveza na području djelovanja istog, a zakonski status ostvaruje kao samostalna organizacija ili u okviru Saveza izviđača Crne Gore.

U cilju ostvarivanja mogućnosti uticaja na izbor konkretnih sadržaja i oblika aktivnosti, te radi usvajanja temeljnih demokratskih načela od strane djece i omladine (stalnih članova odreda), odred – samostalna četa njeguje i razvija razne oblike demokratskog odlučivanja i dogovaranja članova u vaspitno – radnim grupama i na nivou odreda – samostalne čete.

Aktivnostima odreda – samostalne čete rukovode i za njegov rad odgovaraju ovlašćene osobe koje se po tradiciji zovu starješina i načelnik odreda – samostalne čete.

SAVEZ IZVIĐAČA CRNE GORE

Starješina odgovara za poštovanje Statuta i drugih akata Saveza u radu odreda – samostalne čete, predstavlja odred – samostalnu četvu i odgovoran je za vaspitno i društveno djelovanje članova, kao i o upoznavanju i savjetodavnom uključivanju roditelja mladih članova u ostvarivanje planova i rješavanje problema. U tom cilju odred – samostalnu četvu može osnovati Savjet sastavljen od određenog broja roditelja, prijatelja organizacije i odraslih članova.

Starješina odreda – samostalne čete, u svojstvu predsjednika organizacije, zastupa organizaciju, pa ima i druga prava i odgovornosti u skladu sa Statutom organizacije i odlukama zakonskih organa te organizacije.

Načelnik odreda – samostalne čete operativno rukovodi aktivnostima jedinice i usklađuje(kordinira) rad vaspitno – radnih grupa u sastavu jedinice.

Odred – Samostalna četa izviđača ostvaruje Program Saveza:

- Organizovanjem i sprovođenjem logorovanja, zimovanja, izleta, pohoda, bivaka, takmičenja i drugih oblika aktivnosti u prirodi,
- Pripremanjem i izvođenjem aktivnosti u oblastima: njegovanja i razvoja duhovne dimenzije izviđačkog programa, vodi računa o drugima, o očuvanju prirode, tjelesne kulture i zdravlja, kao i kulturne rasonode,
- Upućivanjem svojih članova na tečajeve, seminare i druge oblike usavršavanja vođa,
- Učešćem u aktivnostima sa drugim izviđačkim odredima i skautskim grupama iz drugih zemalja,
- Organizovanjem dobrovoljnih, aktivnosti.

Odred – Samostalna četa izviđača organizuje aktivnosti prvenstveno za svoje članove, ali u njih mogu biti uključeni i članovi drugih izviđačkih jedinica i skautskih grupa iz inostranstva, a njegovi članovi učestvuju u aktivnostima koje organizuju drugi izviđačke jedinice i Savez.

Zbog ostvarivanja i poboljšanja sadržajnih, materijalno – finansijskih, organizacijskih i ljudskih (kadrovi) preduslova za ostvarivanje programa, odredi – samostalne čete se mogu udruživati u zajednice ili saveze na programskoj ili tritorijalnoj osnovi.

Polazeći od posebnih uslova i načina života i rada uz more, rijeke i jezera, kao i od naglašenog zanimanja svojih članova za specifične vidove kretanja po vodenim površinama, jedinice se mogu, kao cjeline, opredijeliti za altrnativne specijalizovane programe kao što su pomorski ili porječanski (u skladu sa odgovarajućim specijalizovanim programskim dokumentima Saveza).

V Aktivnosti novih članova

Novi članovi u kraćem pripremnom periodu informativno upoznavaju izviđački pokret, Obećanje poletaraca i Zavjet izviđača, kao i Zakone poletaraca i izviđača, organizaciju, obilježja i način rada u organizacionoj jedinici i Savezu, zatim učešćem u radu vaspitno – radne grupe, praktično usvajajući dio izviđačkih programa.

Članovi zatim daju Obećanje, odnosno Zavjet, na svečani način pred ostalim članovima jedinice, pa se potpuno uključuju u ostvarivanje predviđenog programa i sadržaja rada svoje vaspitno – radne grupe.

Ukoliko jedinica ima tradicionalni način polaganja Zavjeta i Obećanja u nekoj posebnoj prilici, novi član može se redovno uključiti u rad čekajući taj posebni čin polaganja Zavjeta ili Obećanja.

Ostvarivanje aktivnosti pripremnog razdoblja u radu sa pčelicama i poletarcima uključenog u ostvarivanje opšteg programa za taj uzrast, a za ostale uzraste pripremnom razdoblju pedhodi uključivanje u ostvarivanje opšteg programa za izviđače.

VI Prava i dužnosti člana

Prava članica su:

- učešće u ostvarivanju zajedničkog plana aktivnosti Saveza
- predlaganje i biranje članova u tijelu Saveza
- učešće u predlaganju i donošenju odluka Saveza, poštujući demokratski način rasprave i odlučivanja.

Obaveze članica su:

- djelovanje u skladu sa ovim Statutom i na njemu utemeljenim principima
- ostvarivanje Programa Saveza izviđača Crne Gore
- primjena Pravilnika o disciplinskim mjerama u Savezu
- redovno plaćanje članarine za svoje članove Savezu, a putem njega i Svjetskoj Skautskoj Organizaciji

Članovi na svojim aktivnostima nose izviđačku uniformu i oznake propisane Pravilnikom o uniform i oznakama u Savezu izviđača Crne Gore. Boja izviđačke košulje, kao osnovnog dijela izviđačke uniforme je crvena

Članovi mogu za svoju aktivnost u odredu – samostalnoj četi izviđača ili Savezu biti pohvaljeni i odlikovani na osnovu Pravilnika o priznanjima i odlikovanjima u Savezu izviđača Crne Gore.

Ukoliko član naruši ugled i dostojanstvo Saveza, ogriješi se o Zavjet i Zakone izviđača, ili grubo povrijedi odredbe statute svoje jedinice ili statuta Saveza, može mu se izreći disciplinska mjera. Disciplinsku mjeru izriče Upravni odbor jedinice, odnosno Sud časti, na osnovu Pravilniku o disciplinskim mjerama Saveza izviđača Crne Gore.

VII Ostvarivanje Programa

Nastojeći širokim spektrom aktivnosti obuhvatiti interese i potrebe djece i omladine raznih uzrasta i raznih društvenih slojeva, Savez i izviđačke jedinice koje su u njegovom sastavu povezuju izviđačka načela i metode u sklopu programskih sadržaja koji su posebno karakteristični za aktivnosti izviđača.

Sadržajni temelj Programa Saveza zasnovan je na ideji osnivača skautskog pokreta Sir Roberta Baden Powela, čija se metoda vaspitanja i svestranog razvoja duha i tijela mlade osobe u znatnoj mjeri postiže življenjem grupe u prirodi, poznavanjem prirode, njenim očuvanjem i zaštitom, te interesovanjima i vještinama potrebnim za život u prirodi.

Ta osnovna metoda neraskidivo je vezana sa primjenom Osnovnih načela izviđačkog pokreta u planiranju, pripremanju i ostvarivanju svake programske aktivnosti, kao i sa svakodnevnom primjenom Obećanja, Zavjeta i Izviđačkih zakona, kao njihovog primjenjenog izraza dostupnog svakom članu.

Radi kvalitetnog ostvarivanja programskih sadržaja utvrđene su programske cjeline, koje sadrže određeni broj tematskih cjelina za svaku starosnu kategoriju.

U tom smislu utvrđene su sljedeće programske cjeline:

1. Izviđački pokret,
2. Razvoj duhovnih vrijednosti,
3. Naša domovina, njeni ljudi i krajevi,
4. Izletništvo, orijentacija i kretanje u prirodi,
5. Izviđanje i traganje,
6. Tehnika izletništva i logorovanja,
7. Signalizacija i veza,
8. Ishrana u prirodi,
9. Meteorologija i zaštita od prirodnih nepogoda,
10. Biljni i životinjski svijet,
11. Ekologija i zaštita prirode,
12. Tjelesna kultura i zdravlje,
13. Rad i štednja,
14. Kulturno – zabavne aktivnosti.

Članovi ostvaruju program organizovanim sticanjem znanja i vještina, primjenom znanja i sticanjem iskustva, kao i ispunjavanjem određenih uslova koji se sastoje od praktičnih zahtjeva prilagođenih starosnoj dobi članova.

Članovi ostvaruju opšti (zajednički) i posebni (izborni) program, prema uzrastu.

Polazeći od psihofizičkih i socioloških karakteristika svake kategorije, za svaku od njih se utvrđuje odgovarajući sadržaj, oblici i metode rada, kao i u posebnosti organizovanja u skladu sa Programom i Statutom Saveza.

Ostvarivanjem osnovnih načela, izviđačkih metoda i ovog programa kao sadržajne osnove, u zajedničkim i pojedinačnim aktivnostima, izviđači ostvaruju duh zajedništva i prijateljstva, kulturnu rasonodu, kao i zdrav fizički i duhovni razvoj, doprinoseći tako svom humanističkom izgrađivanju i ostvarivanju cilja i zadataka izviđačkog pokreta.

Kao punopravan član Svjetske izviđačke organizacije (WOSM), čime je i svaki član pripadnik velikog svjetskog izviđačkog bratstva, Savez i organizacione jedinice u svoje aktivnosti unose duh zajedništva svih izviđača Svijeta, podstičući sve oblike međunarodne informativne i radne saradnje i razmjene, međunarodno razumijevanje i svjetski mir.

Organizaciona jedinica koja pristupa Savezu prihvata Program, ali je slobodna u izboru načina njegovog ostvarivanja.

VIII Opšti program

1. Opšti program za poletarce – sadržan je u programskim sadržajima tri "leta", od kojih svaki sadrži određeni broj tematskih cjelina grupisanih u istim programskim područjima sva tri leta. Po obimu, dubini i širini sadržaja letovi se međusobno dopunjavaju po načelu koncentričnih krugova, tj. u istim programskim područjima obim, dubina i širina konkretnih sadržaja postepeno rastu.

Sadržaj letova jato ostvaruje kao cjelina, a poletarac koji je sudjelovao u većini aktivnosti stiče pravo nošenja oznake stečenog leta.

2. Opšti program za mlade izviđače sadrži određeni broj tematskih cjelina grupisanih u istim programskim cjelinama, koje se tematski proširuju, a dijelom i produbljuju. Sadržaj rada članstvo upoznaje kroz zajedničku aktivnost u vodu, a učvršćuje (obnavlja) i primjenjuje zajedničkim (grupnim) radom ili pojedinačnim aktivnostima.

Savladavanje pojedinih sadržaja za traženi nivo znanja ili vještine prati se pojedinačno. Ostvarivanjem propisanih normi (broj tematskih cjelina i struktura ostvarenog programa) mlađi izviđači mogu dobiti oznake prve, druge i treće zvijezde (bronzana, srebrna i zlatna zvijezda).

3. Opšti program za starijih izviđače – predstavlja široku ponudu sadržaja rada: znanja, vještina, iskustava na akcijama i aktivnostima namijenjenih ovoj kategoriji. Svaka vaspitno – radna grupa starijih izviđača – samostalno određuje sadržaj i ostvaruje svoj program za određeno vremensko razdoblje.

Ostvarivanje tematskih cjelina prati se pojedinačno. Ispunjavanjem propisanih normi (gleda se broj tematskih cjelina i struktura ostvarenog programa i programi tri završne akcije) stariji izviđači mogu dobiti oznake prvog, drugog i trećeg lava (bronzani, srebrni i zlatni lav).

4. Opšti program za brđane – samostalno kreiraju klubovi brđana na osnovu ovoga Programa i kao mogućnost daljeg bavljenja sadržajima kojim se bave stariji izviđači. Uz zajedničke sadržaje za svoju starosnu kategoriju brđani ostvaruju posebne zadatke u organizaciji obavljanjem organizacijskih, vaspitno – obrazovnih i drugih operativnih zadataka na svim nivoima organizovanja, a za šta se takođe posebno osposobljavaju.

5. Članovi sa više godišnjim iskustvom u ostvarivanju izviđačkog programa mogu ostvarivanjem utvrđenih uslova (znanja, vještina i iskustava) steći naziv "izviđač orao".

6. Odrasli u izviđačkoj organizaciji imaju ulogu vođa i podrške. Ona se sastoji u pomaganju mladim ljudima da otkriju vlastite potencijale i preuzmu odgovornosti u društvenom životu. Uloga odraslih nije zamrljena kao nadzorna, jer se mladi ljudi mogu potpuno razviti jedino u klimi poštovanja i uvažavanja njihovih ličnosti, odnosno u dijalogu i saradnji među generacijama.

VIII Posebni program

Posebni program služi kao dopuna, proširenje i produbljenje opšteg programa. On daje mogućnosti za ispoljavanje i ostvarivanje specifičnih pojedinačnih sklonosti i interesa pojedinih članova, pa se ostvaruje kao izborni program, pojedinačnim i grupnim oblicima rada.

Za ostvarivanje posebnog programa član može izabrati pojedine grupe programskih sadržaja i uslova, koji su utvrđeni kao "vještine" za poletarce i "vještinstva" za izviđače i "specijalnosti" za starije izviđače i brđane.

Osim toga, stariji izviđači i brđani mogu se uključiti u program osposobljavanja izviđačkih vođa, kao i sticanja odgovarajućih voditeljskih zvanja.

Izviđačke aktivnosti, kad god je to moguće, odvijaju se na otvorenom, u kontaktu sa prirodom, jer je to idealna okolina za skladan i potpun fizički, psihički, društveni i duhovni razvoj mlade osobe.

SAVEZ IZVIĐAČA CRNE GORE

Dosljednim ostvarivanjem ovog Programa, Savez izviđača i organizacione jedinice u njegovom sastavu kod članova stvaraju i razvijaju pozitivne karakterne osobine, radne navike i osjećaj odgovornosti i omogućuju im nova saznanja, druženja i potvrdu ličnih vrijednosti.

Širina i bogatstvo ovog Programa Saveza doći će u primjeni do punog izražaja, ako vaspitno – radne grupe, organizacione jedinice i Savez u cjelini budu pažljivo pratili interesovanja, potrebe i htjenja mladih i na osnovu toga stvaralački primjenjivali i razvijali Program u svim njegovim djelovima.